
Razvijati mesta kot inovacijsko okolje

Author(s): Aleš ŠAREC

Source: *Urbani Izziv*, No. 14, INOVATIVNO MESTO (november 1990), pp. 14-15

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44179946>

Accessed: 12-09-2018 12:48 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

JSTOR

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

Aleš ŠAREC

Razvijati mesta kot inovacijsko okolje

Razvoj Slovenije je v faznem zamiku za drugimi državami Evrope. Te vstopajo v postindustrijsko inovacijsko družbo, v kateri postaja, ob podpori novih tehnologij, informacijskih in komunikacijskih sistemov, poglobljena razvojna sila znanje in ustvarjalnost.

Da bi v takšni Evropi tudi Slovenija prevzela dejavne in enakovredne funkcije v mednarodni delitvi dela, se mora razvijati tudi sama v inovacijsko družbo. Le s tem bo vzbudila povpraševanje po njenih materialnih in duhovnih proizvodih in storitvah in se s tem vključila v evropski in svetovni trg. Vzvodov in spodbud za razvoj ustvarjalnih in produktivnih posameznikov in s tem družbe je nešteto. Ustvarjajo se na individualni ravni vsakogar od nas, na različnih nivojih družbenih skupnosti ter z institucionalnimi in socioekonomskimi razmerami, ki jih oblikujejo podjetja, družbeni organi ipd.

Pomembne razmere za kreativnost ustvarjamo tudi z razvojem mest in naselij. Tudi novejša raziskava (A. Andersson in drugi) opozarjajo na soodvisnost vzorcev poselitve in inovativnosti. Večja mesta so bolj inovacijska, kar pomeni, da spodbujajo skupno (družbeno) inovativnost bolj kot mala. Policentrični razvoj poselitve v večje število relativno majhnih mest (npr. Slovenija) bo generiral manjšo kreativnost njihovih prebivalcev kot koncentracija naseljevanja v manjšem številu večjih urbanih aglomeracij. Za kreativnost posameznika in s tem družbe je ustreznjša čim večja prostorska koncentracija in fizično povezovanje ljudi, organizacij in družbenih funkcij. Razvoj računalniškega zbiranja obdelave in prenosa podatkov ter informacij bo sicer omogočil učinkovitejše povezovanje ljudi in proizvodnje med mesti, naselji in podeželjem v večje integrirane proiz-

vodne sisteme. Vendar pa je za rojevanje inovacij ustreznjše skupno delovno in bivalno okolje, v katerem lahko ljudje združujejo tudi neformalne medsebojne osebne stike. Ti omogočajo boljšo sinergijo aktivnosti in multiplikativnih učinkov interdisciplinarnih povezav. Teh pa je tem več, kolikor večje je mesto in kolikor bolj vsestransko je informacijsko, družbeno, družabno in kulturno okolje. To nudijo večja mesta in urbane aglomeracije s svojo tehnično infrastrukturo, ki je v manjših mestih ali naseljih ni mogoče enako razvijati, z bogatejšo ponudbo uslug in z možnostmi za medsebojne stike in oplajanja.

S tega vidika lahko postanejo vprašljive dosedanje policentrične usmeritve razvoja Slovenije v kar 23 mest, in praviloma vseh občin oziroma mest (Ljubljana, Maribor) v policentrični sistem poselitve ter zaustavljanje razvoja in rasti osrednjih naseljenih aglomeracij. Slovenija zaradi svojega majhnega populacijskega potenciala ne more razvijati vseh 23 regionalnih policentrov v (zadosti) velika "inovacijska mesta". Ko bodo zgrajene in modernizirane zmogljive in hitre prometne ter komunikacijske povezave, bo Slovenija relativno majhna regija. Morda bi zadostovalo dvoje ali troje "inovacijskih mest", na katere bi se vezala druga mesta in naselja v "inovacijski urbani sistem"?

Urbanistično oblikovanje teh struktur naj bi bilo, razen na področjih ključnih magistralnih infrastruktur in gospodarjenja z dobrinami splošnega pomena, zaupano inovativnosti urbanista in arhitekta, ki ne bi bila vezana na dosedanje paradigme urbanističnih oblikovnih prvin in normativov "našega časa". Uveljavljali naj bi anticoninško prepletene organizme kot antitezo doslej uveljavljeni funkcionalistični miselnosti

druge industrijske revolucije, to je, da je treba posamezna območja mesta in zgradb strogo namensko opredeliti, za vedno in točno za določene dejavnosti, jih specializirati, standardizirati in tipizirati.

Nov urbanizem in arhitektura naj bi izražala inovativnost in spodbujala različnost, mnogoplastnost in mnogovrstnost družbenih vrednot, pluralizem interesov in potreb ter nastprotja kot znak demokratične družbe in priznanje, da hkrati obstajajo razlike in nestabilnosti v naši družbi. Te so med najpomembnejšimi pogoji in vzgibi za razvoj ustvarjalnosti in inovacijske družbe, motiv znanja, iskanje napredka in s tem uresničevanja ciljev družbenega razvoja.

Arhitekturno oblikovanje naj bi se odmaknilo od dosedanjih kanonov, ki so težili k harmoniji, enotnosti in k stabilnosti arhitekturnih elementov - npr. lokov, stebrov in drugih sestavin akademskega neoklasicizma in historicizma v obdobju pomoderne. Ti izražajo lažno enotnost, izenačevanje in usklajenost družbenih struktur, gospodarski red, brezkonfliktnost v pravnem in političnem

sistemu ter njegovo avtoritarnost. Naj za zaključek tega "izziva" povzamem še eno ugotovitev omenjenih raziskav: za ustvarjalnost posameznika in družbe je potrebna določena družbnoekonomska nestabilnost. V družbi, ki je vsestransko skladna, urejena, socialno in ekonomsko varna za posameznike in dejavnosti in ki je brezkonfliktna, ni pravih motivov za spremembe in izboljšave ter za razvoj ustvarjalnosti. Samozadovoljljni mir zavira razvoj kreativnosti. Šele v kriznih in paradoksalnih družbenih situacijah, kjer vlada temeljna nestabilnost (položaj v Sloveniji!), se na individualnem in sociopsihološkem nivoju pokažejo prave ustvarjalne sposobnosti. Nosilec teh teženj je treba pustiti svobodo dela in kreiranja, iskanja in uveljavljanja idej.

Viri:

- Andersson, E.: Kreativitet, Storstadens Framoid, Bokförlaget Prisma - Regionplanekontoret, 1985.
 Eru: Att Forma Regional Framtid, Stockholm, 1978.
 Salter, W.: Productivity and Technical Change, Cambridge, 1969.
 Beckmann, M., T. Puu: Spatial Economics - Density, Potential and Flow, Amsterdam, 1985.

Aleš Šarec, dipl. inž. arh., Mestni zavod za razvoj Ljubljane.